

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Pohjoismaiden projektivientirahastosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Pohjoismaiden projektivientirahastosta. Samalla kumottaisiin nykyinen vuonna 1982 annettu laki.

Uuden lain tarkoituksena on saattaa rahastoa koskeva lainsäädäntö paremmin vastamaan rahaston nykyistä toimintaa. Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvosto on vuonna 1996 vahvistanut rahastolle uudet säännöt,

jotka aiheuttavat muutoksia muun muassa rahaston hallituksen jäsenten valintamenettelyihin. Uudessa laissa täsmennetään myös rahaston oikeudellista asemaa. Rahaston kotipaikkana olisi edelleen Helsinki.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Pohjoismaiden projektivientirahasto (Nordic projectexport fund; Nopef) on perustettu Pohjoismaiden ministerineuvoston vuonna 1981 tekemällä päätöksellä. Samalla Pohjoismaiden ministerineuvosto vahvisti rahastolle sen ensimmäiset säännöt. Koska rahaston kotipaikka on Helsinki, annettiin vuonna 1982 kansallinen laki Pohjoismaiden projektivientirahastosta (470/1982). Lain mukaan rahasto toimii Suomessa julkisoikeudellisena säätiönä.

Rahaston tarkoituksena on edistää Pohjoismaiden teollispoliittista yhteistyötä ja siten myös pohjoismaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä myöntämällä tukea Pohjoismaiden yhteisten etujen mukaisiin vientiprojekteihin. Tämä tapahtuu pääosin parantamalla lähinnä pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä antamalla niille avustuksia Pohjoismaiden ulkopuolella toteutettaviin projekteihin liittyvien esi- ja kannattavuustutkimusten tekemistä varten.

Rahaston toiminta rahoitetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston tulo- ja menoarvios-

sa tähän tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta. Vuonna 1998 rahaston osuus näistä määrärahoista oli noin 8 miljoonaa markkaa.

Rahastolle on Suomessa annettu eräitä erioikeuksia, jotka koskevat verotusta ja kirjanpitoa. Rahasto on vapaa sekä tulon että varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta eikä se ole kirjanpitovelvollinen Suomen kirjanpitolain mukaan.

2. Ehdotetut muutokset

Vuoden 1982 jälkeen rahaston toiminta on kehittynyt ja sen kansainvälistyminen on lisääntynyt. Varsinkin Suomen lähialueisiin kohdistunut toiminta on kasvanut. Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenyyden johdosta ja Suomen, Tanskan ja Ruotsin liittyttyä Euroopan unioniin (EU) on toiminta näiden alueiden ulkopuolisiin maihin lisääntynyt. Rahaston keskeisiksi yhteistyömaiksi ovatkin muodostuneet Venäjä ja Baltian maat. Myös toiminta Itä- ja Keski-Euroopan maihin on lisääntynyt.

Rahaston yhteistyö Helsingissä sijaitsevien muiden pohjoismaisten rahoituslaitosten

kanssa (Pohjoismaiden investointipankki, Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö, Pohjoismaiden kehitysrahasto) on myös lisääntynyt. Näiden rahoituslaitosten kansainvälisen aseman tarkennusten jälkeen on myös esiintynyt tarvetta täsmentää Pohjoismaiden projektivientirahaston asemaa ja kirjoittaa rahaston tehtäviä hieman yleisluontoisemmin.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on vuonna 1996 vahvistanut rahastolle uudet säännöt, joissa entistä enemmän korostetaan pohjoismaisten yritysten kansainvälistymisen tarvetta ja tästä toiminnasta johtuvaa lisääntyvää pohjoismaista arvoa. Pohjoismaiden ministerineuvosto on lisäksi ehdottanut Pohjoismaiden laitoksia koskevien mallisääntö-

jen uudistamista, joita vahvistettaneen lähiaikoina.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia eikä myöskään organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on laadittu ulkoasiainministeriössä virkatyönä. Esityksestä on saatu valtiovarainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön lausunnot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki Pohjoismaiden projektivientirahastosta

1 §. Pykälän mukaan rahastosta on voimassa, mitä ehdotettavassa laissa säädetään. Rahaston tarkempaa toimintaa sääntelevät myös Pohjoismaiden ministerineuvoston vuonna 1996 vahvistamat säännöt.

2 §. Rahasto on julkisoikeudellinen säätiö. Selvyyden vuoksi lakiehdotuksen 2 §:ssä todetaan, että rahasto on julkinen oikeushenkilö ja että sillä on täysi oikeustoimikelpoisuus. Rahaston toimipaikkana olisi edelleen Helsinki.

3 §. Rahaston tarkoituksena olisi edelleen edistää pohjoismaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä myöntämällä riskilainaa ja muuta rahoitustukea pohjoismaisille yrityksille ja järjestöille. Riskilainaa myönnettäisiin ensisijaisesti Pohjoismaiden yhteisten etujen mukaisesti projektiviennin ja kansainvälistymisen valmisteluihin.

Rahasto toteuttaisi tehtävänsä muun muassa tukemalla pohjoismaisia yrityksiä kannattavuusselvitysten laadinnassa, tekemällä aloitteita projektiyhteistyön edistämiseksi pohjoismaisten yritysten välillä, kustantamalla konferensseja ja seminaareja aloilla, joilla pohjoismaiset yritykset voivat olla kansainvälisesti kilpailukykyisiä, sekä kustantamalla selvityksiä aloilla, joilla saattaa olla pohjoismaisia hankinta- tai liikeintressejä. Tukea ei myönnettäisi EU:n ja EFTAn jäsenmaiden

alueella oleviin projekteihin.

4 §. Pykälän mukaan rahasto tekisi riskilainaa koskevat päätöksensä sen mukaan kuin Pohjoismaiden ministerineuvoston rahastolle vahvistamissa säännöissä määrätään. Säännöissä määritellään tarkemmin ne periaatteet, joiden mukaan tukea myönnetään eri pohjoismaisten yritysten välillä. Säännöissä määrätään myös, millä prosenttiosuuksilla projektikustannuksista tukea voi myöntää, ottaen huomioon myös maantieteellisesti erityisen riskialttiit alueet. Sääntöjen mukaan tukien painopistekohteet ovat pienet ja keskisuuret yritykset.

Varat rahaston toimintaa varten asettaa Pohjoismaiden ministerineuvosto Pohjoismaiden yhteistyön tulo- ja menoarvion puitteissa. Rahasto voi myös vastaanottaa ulkopuolisia varoja tiettyä ohjelmaa varten, jos nämä ovat rahaston tarkoituksen mukaisia.

5 §. Nykyisen rahastoa koskevan lain mukaan rahaston hallituksen muodostavat kunkin Pohjoismaan hallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät kaksi edustajaa kustakin maasta. Rahastoa koskevien uusien sääntöjen mukaan rahaston hallitukseen kuuluu yksi jäsen ja henkilökohtainen varajäsen kustakin Pohjoismaasta, ja heidät nimittää Pohjoismaiden ministerineuvosto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hallituksen kokoonpanosta rahastoa koskevien sääntöjen mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan rahaston hal-

linnosta vastaavan toimitusjohtajan nimittäisi myös Pohjoismaiden ministerineuvosto. Rahaston sääntöjen mukaan toimitusjohtaja toimisi hallituksen esittelijänä ilman äänioikeutta. Hallituksen kokouksiin voivat myös osallistua edustaja kustakin Pohjoismaiden itsehallintoalueesta eli Ahvenanmaalta, Fär Saarista ja Grönlannista. Oikeus osallistua hallituksen kokouksiin on myös Pohjoismaiden investointipankin edustajalla.

6 §. Pykälään sisältyy tavanomainen voimaantulosäännös. Pykälän 2 momentin mukaan nykyinen laki Pohjoismaiden projektivientirahastosta ehdotetaan kumottavaksi.

3. Voimaantulo

Pohjoismaiden ministerineuvosto on vahvistanut rahastoa koskevat uudet säännöt vuonna 1996. Uusia sääntöjä vastaavan lain olisi tämän vuoksi tultava voimaan mahdollisimman pian. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ehdotettu laki tulisi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Pohjoismaiden projektivientirahastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Pohjoismaiden projektivientirahastosta säädetään tässä laissa.

2 §

Rahasto on julkinen oikeushenkilö ja sillä on täysi oikeustoimikelpoisuus.

Rahaston kotipaikka on Helsinki.

3 §

Rahaston tarkoituksena on edistää pohjoismaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä myöntämällä rahoitustukea Euroopan unionin ja Euroopan vapaakauppaliiton ulkopuolella toteutettavien projektivienti- ja kansainvälistymishankkeiden valmisteluihin.

4 §

Rahasto tekee riskilainaa koskevat päätöksensä sen mukaan kuin Pohjoismaiden ministerineuvoston rahastolle vahvistamissa säännöissä määrätään. Varat rahaston perustoimintaa varten asettaa Pohjoismaiden ministerineuvosto rahaston käyttöön. Rahasto voi myös vastaanottaa varoja muilta toimelantantajilta.

5 §

Rahaston hallituksen muodostavat Pohjoismaiden ministerineuvoston enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät edustajat Tanskasta, Suomesta, Islannista, Norjasta ja Ruotsista, yksi kustakin maasta.

Jokaisella edustajalle määrätään samalla yksi henkilökohtainen varajäsen samasta maasta.

Hallituksen työskentelystä on muutoin voimassa, mitä Pohjoismaiden ministerineuvoston rahastolle vahvistamissa säännöissä määrätään.

Rahaston hallintoa johtaa Pohjoismaiden ministerineuvoston nimittämä toimitusjohtaja.

6 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Tällä lailla kumotaan Pohjoismaiden projektivientirahastosta 24 päivänä kesäkuuta 1982 annettu laki (470/1982).

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Tarja Halonen*